

Bassania

BASSANIA
*De verboden
bloedlijn*

Hélène
Wesselingh

© 2026, Hélène Wesselingh

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

NUR: 305

ISBN: 9789082512496

Eerste druk 2026

Auteur: Hélène Wesselingh

Redactie: Redactie bureau: Marita Weener

Vormgeving en omslagontwerp: Designs by Lotte

Illustratie kaart: Hélène Wesselingh

Uitgave: Uitgeverij Liberté

Druk: Drukkerij Totem, Totem.com.pl

www.bassania.com

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Een flink deel van de grondstof is afkomstig uit bossen en plantages die worden beheerd volgens de regels van FSC. Van het andere deel van de grondstof is vastgesteld dat hiervoor geen houtkap in de laatste resten waardevol bos heeft plaatsgevonden. Daarom mag dit papier het FSC Mix label dragen.

NOOT VOORAF

De schilderijen en kunstwerken die in dit boek worden besproken bestaan daadwerkelijk en zijn te vinden in musea en collecties in verschillende landen. Hun titels en vindplaatsen zijn achter in dit boek opgenomen. De wijze waarop zij in *Bassania* worden beschreven en geïnterpreteerd maakt deel uit van het literaire verhaal.

Bassania is een werk van fictie. Namen van personen, plaatsen, gebeurtenissen en documenten zijn deels historisch, deels verzonnen en deels literair geïnterpreteerd. Eventuele overeenkomsten met bestaande personen of situaties berusten op toeval, of deze personen of situaties zijn bewust verhalend gebruikt.

De in dit boek beschreven meningen, interpretaties en veronderstellingen behoren toe aan het verhaal en mogen niet als feitelijke of institutionele claims worden opgevat.

Het verhaal verkent de spanning tussen macht, geloof, geschiedenis en interpretatie. Historische feiten, religieuze tradities en kunsthistorische motieven zijn verwerkt binnen een literaire context. De roman pretendeert geen alternatieve geschiedschrijving of theologische conclusie te bieden, maar onderzoekt hoe verhalen ontstaan, worden doorgegeven en betekenis krijgen.

Achter in dit boek is een overzicht opgenomen van kunstwerken, literatuur en contextmateriaal dat tijdens het schrijven is geraadpleegd. Dit overzicht vormt geen bewijsvoering voor het verhaal, maar geeft inzicht in het materiaal waaruit de roman put.

In het verhaal genoemde documenten, manuscripten en papyrusrollen zijn fictief, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld. Hun betekenis en werking maken onlosmakelijk deel uit van het literaire narratief. De kaart en illustraties in dit boek zijn speciaal voor deze uitgave samengesteld.

Voor mijn gezin – mijn liefde, mijn anker en mijn moed.

Voor hen die de adelaar droegen,
ook toen niemand haar nog zag.

“Het belangrijkste is om niet te stoppen met vragen stellen.
Nieuwsgierigheid heeft een eigen bestaansrecht.”

Albert Einstein (*Life*, 1955)

Het wezenlijke hield zich zelden verborgen –
alleen ons oog miste het.

Ze lag onder steen en stilte,
niet vergeten,
slechts verzwegen.

Haar naam rustte
in de aarde
als zaad in gesloten grond,
dragend wat nog niet
werd toegelaten.

Waar macht sprak,
zweeg zij.
Waar geschiedenis schreef,
bleef zij lichaam,
adem,
bron.

De aarde bewaart
wat niet mocht klinken.
Zij draagt de herinnering
aan wat werd bedekt
en toch bleef leven.

Wie leert zien
met andere ogen,
herkent het teken:
het spoor in verf en hout.
Een symbool.
Een naam.
En alles kantelt.

PROLOOG

VERONA - BIJ DE PORTA BORSARI - RENAISSANCETIJD

Zijn handen gleden over de verweerde stenen, zijn vingertoppen strijkend langs iedere oneffenheid. Het tellen van de stenen was een zenuwachtig trekje terwijl hij wachtte. De Porta Borsari was de eeuwenoude poort waardoor ze ieder moment zouden binnenkomen. Zijn ogen bleven hangen bij de doorgang, die de geheimen van de stad zowel binnen- als buitensloot. Het bleke maanlicht lag over Verona. In dat licht ving zijn blik een inscriptie, half versleten, haast onleesbaar. Een boodschap die ooit bedoeld was om te blijven, maar nu bijna weggevaagd. Zo vocht de waarheid om te blijven bestaan, dacht hij. Niet in wat werd gezegd, maar in wat achterbleef. Zoals deze krassen in steen. En straks: in penseelstreken.

Een zacht geluid brak zijn gedachten. Voetstappen naderden, haastig maar beheerst. Hij bleef roerloos staan. Dit was het moment waarnaar hij had uitgekeken, en dat hij tegelijk had gevreesd. Hun geheime opdracht was niet zonder gevaren. Schaduwen bewogen zich los van de duisternis. Gehuld in mantels, gezichten verborgen onder diepe capuchons, gleden ze geruisloos naar de smalle deur die hij voor hen had geopend. Een voor een verdwenen ze door de ingang. Binnen rook het naar vocht en oud gesteente. Een kaarsvlam flakkerde in een nis. Daar, tussen de muren die geen verraad kenden, wachtten zij: hoeders van een geheim dat zijn oorsprong vond in bloed, as en licht.

Hij keek op. Zijn stem was even onvast, maar vastbesloten. “Het is opgedoken,” zei hij, terwijl zijn blik de kring doorsneed. “In het hart van de macht.” Een vluchtige glimlach speelde om zijn verweerde lippen. Niet uit triomf, maar vanuit de overtuiging dat zij de wereld niet onveranderd zouden achterlaten. Hun invloed reikte ver, net als die van hun grote vijand, de Inquisitie. Hun onderstroom, hoeders van de waarheid, bewoog zich als een kolkende rivier onder de oppervlakte: snel, wendbaar, onzichtbaar. De meester stond op en nam de granaatappel van het altaar. Zijn taak volbracht, reikte hij de vrucht over.

De granaatappel was het symbool van leven en vruchtbaarheid. De binnenkant, met haar vele zaden, droeg de kleur van de waarheid. Het symbool van de erfenis lag nu in de handen van zijn opvolger, als teken van diens nieuwe rol als hoeder van het geheim. De jongeman voelde de zware verantwoordelijkheid die de vrucht vertegenwoordigde. Het was niet zomaar een ritueel, maar het begin van een gevaarlijke opdracht. Toen verhief de jongeman zijn stem. “Voortaan schilderen wij niet alleen kunst. Wij schilderen paden. Wij schilderen de ware geschiedenis. Het symbool zal niet vernietigd worden. Het zal ademen, ongezien, sluimerend in het doek.” Hij keek naar de mannen om zich heen: schilders, vrijdenkers, met grenzeloze handen en harten omsingeld door gevaar. Zij die zich losmaakten van kerkelijke doctrines, het vlak doorbraken en perspectief zagen, in vorm én geest. De prijs wisten ze. En toch bleven ze. Hij brak de granaatappel open met een krachtige beweging. Het sap droop langs zijn hand. Met zijn vinger streek hij het sap uit over het linnen doek en begon te tekenen, bedachtzaam. Het kostbare symbool verscheen, zijn vorm langzaam vindend in het doek. Het karmozijnrood glansde in het flakkerende kaarslicht. Zonder aarzeling doopte ieder van hen een vinger

in het sap en herhaalde het gebaar. Eén voor één trokken ze dezelfde vorm, in stilte. Het ritueel was voltooid. Zijn jonge opvolger nam zijn plek in, en de cirkel was gesloten. Hij keek de groep rond. “Ga nu heen in vrede, mijn broeders. De tijd is daar.” De deur opende zich opnieuw. Een voor een verdwenen ze in de nacht, opgenomen door de schaduwen van de poort waaruit ze gekomen waren. Daar stonden ze, de twee laatsten, zwijgend in de dageraad van een nieuwe morgen. De lucht boven Verona kleurde zachtrood, als een voorbode. Hij liet zijn hand nog één keer over de ruwe muur glijden, als een laatste groet aan wat was geweest. Hij dacht aan zijn opdracht, aan de keuze die hij had gemaakt. Niet uit ambitie, maar als hoeder van het verborgene. Geen gewone naam, maar een raadsel: Botticelli. Een klein vat. De graal. Even bleef hij staan, alsof hij afscheid nam van wat hij zo lang had gedragen. “Moge de waarheid je penseel leiden, Da Verona,” zei hij. Toen verdween hij, zoals hij gekomen was: zonder om te kijken. Alleen de jonge schilder bleef nog even staan. In de verte ruiste de wereld die ontwaakte, terwijl de horizon langzaam lichter kleurde. De stad ademde. Hij sloot zijn vingers om de penseelsteel in zijn hand, steviger nu. De tijd van wachten was voorbij. De waarheid had een nieuwe vorm gevonden. En de wereld zou hun geheimen kennen, vroeg of laat.

VATICAAANSTAD

SIXTIJNSE KAPEL - EËN JAAR EERDER

E *ligo in summum pontificem... Kardinaal Lorenzo Caduta.* Bartolini had de naam met vaste hand op het stembriefje geschreven. Tweemaal vouwde hij het, zoals het ritueel voorschreef, en klemde het tussen zijn handpalmen. Langzaam liep hij naar het altaar. De stenen onder zijn voeten voelden kouder dan anders. Daar knielde hij plechtig, alsof hij wist dat de ogen van de hemel op hem rustten. Hij liet het briefje in de urn glijden en mompelde de Latijnse eed dat hij had gekozen naar Gods wil en Christus als rechter erkende: *Testor Christum Dominum, qui me iudicaturus est, me elegisse, quem secundum Deum iudico eligi debere.*

Toen hij zich weer oprichtte en terugliep naar zijn plaats, liet hij zijn blik omhoog glijden, naar het plafond van de Sixtijnse Kapel. Zijn oog bleef rusten op de afbeelding van God. Michelangelo had Hem treffend afgebeeld als een gespierde oude man, met witte lokken en een baard als stormschuim. Een vinger reikte naar Adam, als belofte van leven, nog net niet aangeraakt.

Bartolini wendde zijn blik af en liet zijn ogen langzaam langs de grijze mannen glijden die hem omringden. Oude gezichten, diepgegroefd, gehuld in purper en rood. Wachters van een poort die al eeuwen gesloten bleef. Zij waren geen verkondigers van hoop, maar behoeders van de gesloten kring die hun macht heilig had verklaard. En juist in die

starheid school hun kracht: zij hadden het Goddelijke hier onwrikbaar mannelijk gemaakt. Voor hem waren zij geen herders, maar stenen die de muren van het bouwwerk overeind hielden, en zolang zij bleven staan, stond ook hij. Zijn blik ging weer omhoog.

Boven hen boog het Laatste Oordeel zich over de zaal, een hemel vol engelen, een Christus die zijn hand hief in zegen én veroordeling, en daaronder de chaos van lichamen, zielen die werden opgeheven of omlaag getrokken. In het spel van licht en schaduw leken de gezichten in het fresco tot leven te komen, alsof ze de beraadslaging gadesloegen en hem persoonlijk taxeerden. Hij slikte. Elke ronde voelde voor Bartolini als een herhaling van hetzelfde verstikkende ritueel: de stemmen die oplaaiden en weer doofden, het oordeel dat uitbleef, tot uiteindelijk de zwarte rook traag de hemel in trok. Alsof zelfs de lucht hierbinnen geen adem meer gunde. Alleen het zachte geruis van gewaden, het gedempte schuiven van stoelen, en hoog boven hen dat zwijgende, allesziende Laatste Oordeel. Bartolini sloot zijn ogen, liet het beeld in zich doordringen en proefde hoe dit dreigende visioen zijn verlangen naar macht voedde. Het fresco leek te wachten, maar Bartolini wist dat het gevaar niet in dit oordeel school, maar in de stemmen beneden. Als de keuze op Lorenzo viel, bleef de hiërarchie in stand en groeide ook zijn macht. Werd er anders beslist, dan kon alles wankelen.

Zijn blik gleed naar de hoge, smalle ramen. Heel even meende hij een echo van stemmen te horen, een golf die door de muren sloop. Daarachter dromde het volk samen, dat wist hij. In zijn gedachten zag hij hun gezichten: vol verwachting, zingend, roepend, wachtend op witte rook. Alsof die rook hun iets beloofde. Alsof er dáárboven iets was dat hen zou verlossen. Hij voelde zich vanbinnen koud worden. Ze begrepen er niets van. Voor hen was witte rook een teken

van hoop, voor hem slechts het einde van een spel. Het volk dacht aan een verlossing, maar hij wist beter: er viel niets te winnen, enkel macht te verdelen. Hij had het gevoel dat hij vocht tegen de bierkaai. Hij haatte het dat hij soms nog steeds in zulke Nederlandse uitdrukkingen dacht, maar deze was pijnlijk raak. De afgelopen dagen had hij eindeloos moeten praten, smeken bijna, elk woord zorgvuldig gewogen in de hoop de onwrikbaren te vermurwen. Steeds vaker had hij zich met zijn bondgenoten teruggetrokken in de salons van Santa Marta, voor zover hij nog van bondgenoten kon spreken. Hun kring werd kleiner; hij voelde het aan de stilte die na hun gesprekken bleef hangen. En dat terwijl Lorenzo alles had: een onwankelbaar profiel, een vlekkeloze staat van dienst. Toch stokte Lorenzo's naam telkens op de koppigheid van de tegenpartij. En terwijl hij zich daaraan stukbeet, begon een ander zich uit de schaduw te verheffen: Valverde. Jong nog, zonder de grandeur die bij dit ambt hoorde, eerder het gezicht van een parochiepriester dan van een paus. Maar juist die bescheidenheid leek stemmen te trekken. Hij sprak over armoede, over eenvoud, over vrouwen die een grotere stem moesten krijgen. Zacht uitgesproken woorden, maar verraderlijk krachtig, omdat ze de harten van steeds meer mannen in de zaal wonnen. In Bartolini's oren was het niets minder dan ondermijning. Met elke stem die verschoof, kraakte het fundament van zijn plan. Een doffe pijn trok zich samen in zijn onderbuik, eerst vaag, toen als een harde knoop. Zijn lichaam wist al wat zijn geest niet wilde erkennen: dit kon misgaan. Drift borrelde op, zonder uitweg. Een Kerk die zich openstelde voor vrouwen en zich hulde in nederigheid, dwaasheid. Nee, ketterij. Een aanval op de goddelijke orde zelf. En dan hun geheim... In Valverdes handen zou het de ondergang kunnen betekenen.

Hij voelde de spanning toenemen, alsof zijn spieren niet

meer wisten of ze moesten vluchten of vechten. Zijn blik zocht protodiaken Rinaldi, die straks de uitslag zou afkondigen. Onaangedaan stond hij daar, het kardinaalsrood strak om hem heen, als een wachter bij naderend onheil. Er klonk geschuifel. De urn werd geopend. Het tellen begon. Namen klonken als vonnissen in een rechtszaal. “Lorenzo Caduta...”

“Manuel Javier Valverde...”

Het woord geheim flitste door zijn hoofd. Hij slikte het weg. Niet nu.

De protodiaken legde elk briefje zorgvuldig opzij, zijn stem vlak, telkens dezelfde intonatie. Bartolini hield zijn adem in. Zijn hart bonsde, zijn vingers bewogen onrustig. Aanvankelijk probeerde hij mee te tellen, fluisterend, bijna automatisch, maar halverwege verloor hij de greep. De getallen gleden weg, alsof zijn denken terugweek voor wat hij niet kon keren.

Het laatste briefje werd gelezen. Een doodse stilte. Rinaldi telde opnieuw. Nog eens. Bartolini voelde de kleur uit zijn gezicht wegtrekken.

“De stemmen zijn geteld. We hebben een uitslag.”

Een rimpeling ging door de zaal. Bartolini draaide zich naar Lorenzo; hoop en vrees vochten om voorrang op diens gezicht. Maar Rinaldi keek hem niet aan. Hij wendde zich naar de andere kant van de tafel, naar Valverde, die inmiddels rustig was opgestaan.

Rinaldi boog zich iets voorover en sprak, zijn stem gedragen: “Accepteert u de verkiezing als opvolger van Petrus?”

Er viel een seconde stilte. Toen klonk een zelfverzekerde stem: “*Accipio.*” – Ik aanvaard het.

Rinaldi knikte kort en plechtig.

“*Quo nomine vis vocari?*” – Welke naam wilt u dragen?

Valverde richtte zijn hoofd omhoog, keek naar het fresco boven hem en zei toen: “Veritas.”

Rinaldi richtte zich op, zijn stem helder en plechtig:

“Annuntio vobis gaudium magnum; habemus Papam... Veritas I, aartsbisschop van Nueva Esperanza.” – Ik verkondig u een grote vreugde: we hebben een nieuwe paus.

De woorden sloegen in als een donder die door de gewelven van de Sixtijnse Kapel rolde. *Habemus Papam... Veritas I.* Heel even dacht Bartolini dat hij zich had vergist. Maar de echo galmde al door de kapel: *Veritas*, het Latijnse woord voor waarheid. Nee, hij voelde het meteen. Dit was geen onschuldige naam, geen vrome verwijzing naar een deugd. Het was een richting, misschien zelfs een waarschuwing. Waarheid die niet bedoeld was als fundament, maar als wapen, geslepen in het verborgene, klaar om in de rug te worden gestoken. Was *Veritas I* een wolf in schaapskleren? Hij had zichzelf wijs gemaakt dat hij voorbereid was, elke mogelijkheid overwogen, elke naam geanalyseerd, elk risico ingecalculeerd. Maar toen de briefjes een voor een in de kachel verdwenen en het vuur oplaaide, terwijl de witte rook omhoog kringelde en buiten de menigte uitzinnig losbrak, brak er iets in hem. Zijn vingers gleden van de houten armleuning terwijl hij langzaam opstond. Onder het ongeloof kroop de woede binnen, traag maar vernietigend. Aan de andere kant van de kapel zag hij Lorenzo's verbeterd gezicht, terwijl het laatste zonlicht door de ramen viel, zich terugtrok als een verslagen leger en de kapel overgaf aan de schemer. Terwijl de briefjes in de kachel verteerden, verging ook in hem iets: zekerheid, vertrouwen, zijn zorgvuldig opgebouwde plan om hun kerk te beschermen.

VATICAANSTAD

CURIE - HET EERSTE JAAR VAN PAUS VERITAS I

In een besloten kamer van de Curie zat Bartolini tegenover Lorenzo. De stilte tussen hen was gespannen, doortrokken van gekrenkte trots en het besef dat hun greep op de macht was weggeleden als een kind van een glijbaan. Buiten scheen de zon, maar binnen hing nog steeds de schaduw van één naam: waarheid. Met paus Veritas I waren ze een terrein opgegaan dat geen van hen kende. Iedere keer was hun verbazing groter geworden. Zo had hij het Apostolisch Paleis afgewezen en gekozen voor het Casa Santa Marta, alsof hij slechts een gewone priester was, een plek waar zelfs een toerist of een keukenhulp kon binnenlopen. Lorenzo verbrak de ongemakkelijke stilte. Zijn stem was droog en schamper.

“Een Fiat 500L... Ik zag hem vorige week nog zelf achter het stuur,” snoof hij. “De paus! Alsof hij net een pelgrim van het station had opgepikt.”

Bartolini klemde zijn kaak.

“Wat volgt? Dat hij op een Vespa door Rome rijdt?”

Bartolini leunde voorover. “Deze man is gevaarlijk. Niet omdat hij revoluties predikt, maar omdat hij zich voordoet alsof hij geen paus is. En terwijl hij de mensen entertaint met zijn eenvoud, graaft hij. In de archieven. Hoelang nog voordat hij vindt wat hij niet mag vinden?”

Hij boog zich nog iets dichter naar Lorenzo. “Er zijn vier afbeeldingen opgedoken. Openbaar nog wel. Het symbool

dat wij vrezen, is duidelijk zichtbaar voor wie kijkt. En jij dacht dat alles veilig lag.”

Zijn ogen werden smal. “Ik heb de mannen van de Conventus Custodum opdracht gegeven verwarring te zaaien. Ze verklaren dat het niets betekent. En ik heb er een dreiging aan toegevoegd. Versluierd, maar duidelijk genoeg.”

Lorenzo's blik werd donker. “Zolang hij uit de bunker blijft, blijft alles zoals het moet zijn.”

Zijn woorden wekten oude herinneringen. Eeuwenlang had de kerk haar macht niet met wapens verdedigd, maar met woorden, angst en controle. In elk dorp torens als wachters, mannen die alles zagen, alles hoorden. Als dat niet volstond, was er de Inquisitie: de ijzeren vuist van Rome. Brandstapels hadden hun werk gedaan, niet uit haat, maar als signaal, voor wie zich verzette, vooral voor vrouwen. Niet omdat ze zouden toveren, maar omdat ze wisten, spraken, keken. Hekserij was slechts een woord; het ging om macht. En macht die niet van hen was, moest gebroken worden. Angst werkte. Altijd. De methoden waren veranderd, maar de kern bleef: beheersing. De biechtstoel was geniaal geweest, een plek waar men vrijwillig zijn geheimen afgaf, fluisterend, knielend, in ruil voor niets dan schijn. Hij glimlachte even bij de eenvoud ervan, maar wist dat dit een tijd was die langzaam vervaagde.

Bartolini trok hem terug naar het heden met een korte blik. “Deze week hebben we een vergadering met de prefect van ons Vaticaanse Geheime Archief.” Zijn toon was scherp. “Het wordt tijd deze paus strakker aan te lijnen, vooral waar het zijn plannen met het archief betreft.”

Al jaren stoorde het hem dat de archieven steeds verder werden opengesteld voor buitenstaanders. Voor de meest gevoelige documenten was er weliswaar een aparte bunker, ontoegankelijk voor onbevoegden, maar zelfs dat voelde niet veilig. Die kennis hoorde alleen hun kring toe. De nieuwe

paus had voorgesteld de naam Archivum Secretum Vaticanum te wijzigen in Vaticaans Apostolisch Archief, zogenaamd om moderne gevoeligheden rond het woord 'secretum' te vermijden. Alsof het slechts ging om mythische manuscripten en verboden artefacten. Maar Bartolini wist beter. Dit ging niet om woorden. Dit ging om macht. En met deze paus was er een nieuwe wind opgestoken, een wind die elk moment kon uitgroeien tot een storm. Van buiten klonken al fluis- teringen, maar wat zij als mythe zagen, wist hij als werkelijk- heid. De verborgen artefacten en geheime geschriften lagen achter slot en grendel. De vraag was: hoelang nog?

Bartolini keek op. "Vanavond komt de Conventus Custodum bijeen. We moeten bespreken hoe we deze paus in toom houden. En misschien..." – hij liet een korte pauze vallen – "...moeten we onze aandacht verscherpen."

Hij boog zich iets voorover. "Er hangt iets in de lucht, Lorenzo. Ik voel het aan mijn theewater."

Lorenzo trok een wenkbrauw op. "Typisch Nederlandse uitdrukking."

Hij glimlachte flauwtjes. "Je bent die taal nog niet verleerd."

Toen knikte hij. "Ik zal er zijn."

"En vergeet die nieuwe jongen niet mee te nemen... Hoe heet hij ook alweer? Julius, toch? Die Nederlander?" Bartolini kneep zijn ogen samen en liet een korte, spottende lach horen. "Die naam komt me bekend voor," – hij aarzelde even – "maar er zijn meer honden die Fikkie heten."

"Helaas," zei Lorenzo kalm terwijl hij Bartolini bleef aan- kijken, "is Julius wegens ziekte in zijn familie een paar dagen naar Nederland teruggekeerd. We stellen zijn 'inwijding' dus even uit. Hij is kneedbaar, als bijenwas, gemakkelijk te vormen, maar met een scherp randje van fanatisme."

Lorenzo liet even een stilte vallen. "Toch vertrouw ik hem niet volledig. Zeker niet na dat incident waarbij een zeer

belangrijk document uit onze archieven plots opdook op het web. Officieel een vergissing, maar wij weten hoe zorgvuldig zulke stukken eeuwenlang zijn bewaard. Dat het juist nú naar buiten kwam, en dan nog met dat symbool dat weer overal opduikt... Het lijkt me geen toeval. Als hij hier meer van wist dan hij liet blijken, dan staat zijn loyaliteit ter discussie. Bartolini gaf hem een korte, kille blik, draaide zich om en liep weg, zijn gedachten al bij de vergadering van vanaavond.

Lorenzo haalde zijn schouders op en liep verder. Zijn aandacht ging naar de voorbereiding van de volgende reis van de paus. De eerste reis naar Albanië was zonder incidenten verlopen, op één opmerkelijk moment na. Een oude Albanese dorpspastoor, jarenlang gevangene van het communistische regime, had de paus diep geraakt. In een plotselinge uitbarsting van emotie hadden ze elkaar omarmd, hun tranen laten stromen als kinderen die troost vonden bij elkaar. Lorenzo voelde nog steeds het schaamrood branden toen hij eraan terugdacht: een scène zo sentimenteel dat het leek alsof een Italiaanse soap live de kathedraal van Tirana was binnengedrongen. Camera's hadden elk moment vastgelegd, en Lorenzo had zich voorgenomen de volgende keer tissues op te nemen in het pauselijke reisprotocol. Erger nog, Veritas I had erop gestaan de man tot kardinaal te benoemen, ondanks protesten van zijn kring. Het omzeilen van de canonieke wetboeken was moeizaam geweest, maar de paus had het doorgedrukt als een 'persoonlijke missie'. Lorenzo had getwijfeld. De priester had zijn halve leven overleefd in een cel van steen en ketenen, niet in zijde en marmer. Toch had de paus niet geaarzeld, en zo kreeg de wereld zijn eerste kardinaal die de eenvoud van een dorpspastoor behield.

De media waren er natuurlijk op gesprongen. Souvenirs met de huilende paus en de pastoor verschenen al na een week,

alsof het om een nieuwe heiligenprent ging. Zelfs een lid van de Zwitserse Garde had er een gekocht; Lorenzo had hem in de keuken zien staan. Hij zuchtte. Het was geen schandaal geweest, maar zoiets mocht zich niet herhalen.

Zijn gedachten gingen terug naar de chaos rond de vorige paus, de eerste in zeshonderd jaar die vrijwillig zijn ambt neerlegde. Alsof het een baan was die men kon opzeggen. Het rapport dat daarop volgde, driehonderd pagina's vol beschuldigingen, corruptie en chantabele geestelijken, had de Kerk op haar grondvesten doen beven. Vatileaks had de deuren opengezet en de vuile was in het volle daglicht gehangen. De wereld vergaf veel, maar vergat niets. Eén lek kon de muren laten instorten.

Lorenzo kneep zijn ogen samen. Nee, dat zou niet gebeuren. De Geheime Archieven waren meer dan oude documenten: ze waren de sleutel tot alles. De waarheid mocht een wapen zijn, maar alleen in de juiste handen. Hij wist hoe men geheimen bewaarde, en hoe men ze verdedigde. Dat hij zelf nooit paus was geworden, stak nog steeds als een dolk. Het conclaaf had gekozen voor een prediker, niet voor een strateeg. Veritas I mocht een herder zijn: hij begreep niets van macht.

NEDERLAND → ALBANIË

VOORJAAR 2025

Op een klein stoeltje helemaal achter in de klas zat Margaret. Ze was op bezoek bij haar vriendin in Den Bosch en blij dat ze dit bezoek kon combineren met een bezoek aan haar Nederlandse oma van moederskant. Omdat haar vlucht op tijd was geland in Eindhoven, was ze meteen naar de school van Linda gegaan. Ze bewonderde de manier waarop Linda les gaf. De kinderen van groep 8 hingen aan haar lippen en keken haar vol bewondering aan.

Bijzonder in deze tijd, dacht Margaret.

“Ik heb een experiment voor jullie,” klonk Linda’s stem door de klas. “Alle stoelen in een kring, dan leg ik het jullie uit.”

Heel even klonk er een hels kabaal van schuivende tafels en stoelen, maar binnen een paar minuten was de kring gevormd. Weer viel er een stilte, en de kinderen keken afwachting naar Linda. “In het oor van mijn buurvrouw rechts ga ik een kort verhaal vertellen,” legde Linda uit. “Mijn buurvrouw vertelt het verhaal vervolgens aan haar buurvrouw, en zo gaat het door tot we dertig luisteroortjes verder zijn. Hoeveel procent van het oorspronkelijke verhaal denken jullie dat overblijft?”

“Tachtig procent,” zei een jongen.

“Nee, vast iets van de helft,” riep een meisje.

“We gaan het ontdekken,” zei Linda en zwaaide met een

briefje in de lucht. “Hier heb ik het origineel, dus starten maar.”

Serieuze gezichten luisterden en vertelden verder. Margaret was geboeid door wat er zich afspeelde. Toen de laatste het verhaal had aangehoord, stond Linda op en zei: “Kom maar staan, Bjorn, en vertel het verhaal dat je hebt gehoord.”

De klas was muisstil terwijl Bjorn het verhaal vertelde, maar barstte vervolgens uit in luid gelach en gepraat.

“Hé, hé,” riep Linda, “stilte allemaal.”

Ze pakte het papier en las het oorspronkelijke verhaal voor. De geluiden stopten net zo snel als ze begonnen waren. Vol ongeloof keken de kinderen Linda aan.

“Ik herhaal mijn vraag: hoeveel procent van het oorspronkelijke verhaal is overgebleven?” vroeg Linda.

“Ik denk nog geen tien procent, juffrouw,” antwoordde een meisje met lange vlechten en een klein brilletje.

“Helemaal correct,” zei Linda. “De informatieoverdracht ging niet goed, en dat terwijl er direct contact was tussen zender en ontvanger. Hebben jullie ruis gehoord? Nee, we waren allemaal muisstil. Waar is het dan misgegaan?”

Een meisje stak haar vinger op en begon direct te praten: “Ik denk dat we het verhaal niet helemaal goed hebben onthouden en toen maar iets hebben toegevoegd dat erop leek en waarvan we dachten dat het goed was.”

“Goed zo,” zei Linda. “Komt dit vaak voor in het dagelijks leven?”

“Nou,” zei het meisje, “als ik de moeders op het schoolplein hoor praten en ik mijn moeder daarna haar eigen versie tijdens het eten ’s avonds aan mijn vader hoor vertellen, dan wel, ja.”

Linda knikte instemmend. “Dit gebeurt al eeuwen. Mensen horen een verhaal, passen het aan, voegen iets toe of laten iets weg. Interpretatie speelt hier ook een rol. Een interpretatie is een persoonlijke duiding van een waarneming, een tekst of zelfs muziek. Hoe we dingen zien en interpreteren is belangrijk, en daarom is het vastleggen van zaken op papier cruciaal.

Boeken zijn belangrijk. Het is de kracht van het geschreven woord dat ons helpt de bedoelingen van de schrijver te begrijpen, maar ook om zelf te interpreteren.”

“Maar wat als er bewust stukken worden weggelaten?” vroeg het meisje met de vlechten. “Mijn moeder zei laatst dat de mensen met macht de geschiedenis hebben geschreven. Hebben ze dan niet dingen weggelaten of toegevoegd om hun macht te behouden?”

Linda keek haar indringend aan, haar ogen sprankelend en begripvol. “Je hebt gelijk,” zei ze. “Geschiedenis is vaak geschreven door degenen met macht. Zij buigen de waarheid, laten stukken weg die hen niet uitkomen of voegen details toe die hen verheerlijken. Daarom moeten we kritisch blijven, verschillende bronnen raadplegen en verborgen patronen ontdekken.”

Het meisje knikte nadenkend. “Dus we moeten altijd blijven zoeken en vragen stellen?”

“Inderdaad,” zei Linda. “De zoektocht naar waarheid kent geen eindpunt.”

De bel ging en de klas liep leeg.

“Fijn weekend allemaal,” riep Linda.

Margaret stond op van het kleine stoeltje en liep op haar af. “Kom hier, lieve vriendin,” zei ze met een glimlach. “Je hebt weer een mooi experiment laten zien. Dat meisje met die vlechten, slim zeg. ‘De mensen met macht hebben de geschiedenis geschreven,’ herhaalde ze langzaam.

Linda glimlachte. “Ja, ze raakte aan iets essentieels. Soms zien jonge geesten de waarheid helderder dan wij.”

Margaret keek even rond in het lege lokaal. “De geschiedenisboeken zijn vaak gefilterd door de lens van de machtigen.”

Linda knikte. “En toch blijven nieuwsgierige geesten de waarheid blootleggen. Kleine details kunnen hele geschiedenissen veranderen. Daarom hou ik van lesgeven, elke generatie brengt nieuwe ontdekkingen.”

Margaret glimlachte. “Die kinderen hebben geluk met een juf zoals jij.”

“En jij dan,” antwoordde Linda, “je bent een van de jongste experts in kritische Bijbelwetenschappen en religiegeschiedenis die ik ken. En alsof dat nog niet genoeg is, heb je je ook nog verdiept in de apocriefe teksten, tijdens je jaren in Oxford. Dat is niet niks. Niet iedereen zal je vragen en ontdekkingen zomaar omarmen, maar juist daarom is je werk zo belangrijk.”

Margaret haalde haar schouders op en glimlachte bescheiden. “Ik weet het. Maar voor nu ben ik heel blij met mijn baan bij de krant. De redactie Geschiedenis en Oudheden past perfect bij me. Ik krijg de kans om te reizen en nieuwe verhalen te ontdekken. Wat wil ik nog meer?” Ze nam een slok van haar koffie en voegde eraan toe: “Oh, en mijn ouders vroegen me om je de groeten te doen.”

“Wonen ze nog steeds in Albanië?” vroeg Linda verrast.

“Ze vinden het er heerlijk. Mijn vader vindt zijn positie als president van de Wereldbank in Albanië nog steeds uitdagend.” Margaret keek even voor zich uit, alsof ze in gedachten de bergen van Noord-Albanië zag. “En we hebben nog steeds ons huis in de bergen. Het is voor jou ook al een lange tijd geleden dat je mee was.” Linda dacht direct terug aan die keer dat ze mee mocht. Ze had het prachtig gevonden, al was de reis ernaartoe spectaculair en op sommige momenten ronduit spannend. Ze waren nog kinderen toen.

“Ik vlieg maandagavond naar Albanië,” vervolgde Margaret met een glinstering in haar ogen. “Voor een opdracht van de krant. Een gerenommeerde groep internationale archeologen heeft een belangrijke ontdekking gedaan. Ze denken dat ze de oude, verloren stad Bassania hebben gevonden. Een Illyrische stad uit de vierde eeuw voor Christus, die volgens historische bronnen rond het begin van de jaartelling is verlaten of vernietigd. De onderzoekers zeggen dat de aanwijzingen overweldigend zijn, maar ik ben benieuwd of ze echt hard bewijs

hebben. Volgens hen is het vrijwel zeker dat het om Bassania gaat, de stad die Livius noemde in zijn verslagen over de oorlogen tussen Rome en koning Gentius, de enige antieke bron waarin die naam zo expliciet voorkomt. Volgende week organiseren ze een persconferentie bij de opgravingen, en de krant wil er een uitgebreid artikel over.”

“Klinkt indrukwekkend,” zei Linda. “Je boft maar, niet alleen met die opdracht, maar ook met de kans om je ouders weer te zien.”

“Ik heb er enorm veel zin in,” zei Margaret enthousiast, en ze voelde een lichte kriebel van opwinding bij het idee van de reis. “Maar eerst gaan we van deze dagen genieten.”

Dat deden ze ook. Ze hadden veel gelopen, ergens onderweg geluncht, zonder haast. Terwijl ze nu door Den Bosch fietsten, voelde Margaret hoe die ontspannen cadans nog in haar lichaam zat. De stad stond in het teken van Open Monumentendag; deuren die normaal gesloten bleven, stonden open. Oude gebouwen ademden even vrijuit, alsof ze hun verhalen opnieuw mochten vertellen. Het paste precies bij haar: geschiedenis die tastbaar werd, mystiek achter gevels, kunst die niet in musea gevangen zat. Ooit had ze overwogen internationaal recht en politicologie te studeren, zoals haar vader, maar uiteindelijk had religiegeschiedenis haar dieper geraakt. Niet alleen als verhaal, maar als machtssysteem. Ze had zich toegelegd op kritische Bijbelwetenschappen, op teksten die waren doorgegeven, herschreven, weggelaten. Op wat canon werd genoemd, en wat daarbuiten viel. Misschien kwam het door de boeken die ze als kind in Albanië had gelezen, over verloren beschavingen en verzwegen kennis. Of door haar jeugd daar, in een land waar religieuze tolerantie vanzelfsprekend leek, zelfs nadat het onder Enver Hoxha tot atheïstische staat was verklaard. Geloof verdween er niet; het trok zich terug, werd stiller, maar bleef bestaan. Ze remden

af bij een klooster dat hoog op hun lijstje stond. In de grote tuin krioelde het van de mensen, genietend van het mooie voorjaarsweer. “Eerst maar naar binnen?” vroeg Linda. Het klooster ademde rust. De gewelfde gangen wierpen lange schaduwen over de stenen vloer, en de geur van oud hout en kaarsvet zweefde subtiel door de ruimte. Ze voegden zich bij een rondleiding, en net toen de gids wilde beginnen, klonk een stem achter hen.

“Hé, Linda, jij hier ook?”

Linda draaide zich om en zag een man in een zwarte soutane, met het witte priesterboordje om zijn hals.

“Nou, Julius, wat leuk, dat is lang geleden,” zei ze verbaasd. “En ik zie dat het je is gelukt, je bent priester geworden.”

Ze keerde zich naar Margaret. “Margaret, dit is Julius, een oude klasgenoot van me. Julius, dit is Margaret, mijn vriendin uit Engeland.”

Margaret keek op en haar maag trok samen. Een streng gezicht, donkere ogen die haar taxeerden. Vlassig blond haar hing vormloos om zijn hoofd, alsof het uit een andere tijd stamde, maar zonder enige charme. Terwijl hij haar hand schudde, voelde ze hoe slap zijn greep was.

“Een dienaar Gods,” zei Margaret snel, haar lippen lichtjes op elkaar gedrukt terwijl ze haar hand terugtrok. “Bijzonder hoor, dat zie je niet vaak meer.” Julius glimlachte flauw.

“Ja, en het zou tijd worden dat meer mannen ons eeuwige geloof blijven ondersteunen. Maar ik moet toegeven, ik ben een van de jongsten.” Hij keek haar onderzoekend aan. “Ik ben net terug uit Rome vanwege de ziekte van mijn moeder, maar reis deze week weer terug. Ik werk aan onderzoek en archivering voor Kardinaal Lorenzo en het Vaticaanse Geheim Archief.”

“Dat is een mond vol,” grapte Linda, maar zag meteen dat haar opmerking niet in goede aarde viel.

“En jij bent nog juf op dat stoffige schooltje op de hoek hier?” vroeg Julius met een schamper lachje.

Linda's mond vertrok even, maar ze hield haar stem beheerst. “Ja, ik werk daar nog steeds. En met veel plezier, trouwens.” Ze draaide zich iets van hem weg en keek de zaal rond. De groep begon zich al te verzamelen voor een schilderij. Even later stonden ze in de tweede rij bij een afbeelding van de kruisiging. De gids begon te spreken: “Late Renaissance, waarschijnlijk een Vlaamse schilder, mogelijk van de Antwerpse School. De stijl doet denken aan de invloed van Bruegel of Massys, maar naam en datum zijn onbekend.”

Margaret liet haar blik langzaam over het schilderij gaan. De kruisiging, de lichamen, de gezichten vol verdriet en angst. Vertrouwde iconografie. Ze had dit honderden keren gezien, in kerken, musea, boeken. Haar ogen gleden bijna automatisch verder, tot ze abrupt bleven haken. Haar hart sloeg een slag over. Nee, dacht ze, bijna verontschuldigend. Ze deed een stap naar voren, schoof langs twee mensen die nog naar de uitleg van de gids luisterden. Iemand mompelde geïrriteerd iets toen ze hen voorbijging, maar ze hoorde het nauwelijks. De stem van de gids vervaagde tot achtergrondruis. Ze moest naar voren, tot ze de penseelstreken kon volgen en de lagen verf kon lezen alsof het woorden waren. Van zo dichtbij viel elke twijfel weg. Haar verstand zocht koortsachtig naar een verklaring: een restauratie, een latere toevoeging, een vergissing van haar oog. Iets wat zich rationeel liet wegzetten. Maar hoe langer ze keek, hoe harder de zekerheid zich vastzette. Dit was geen fout. Dit was geen toeval. Dit was bewust. “Wat doet de Albanese vlag op dit schilderij?” zei ze hardop. De woorden klonken vreemd in de stille ruimte, alsof ze niet alleen een vraag stelde, maar een grens overschreed. De gids zweeg. Blikken draaiden haar kant op.

“Albanese vlag?” herhaalde hij aarzelend.

Zijn ogen volgden de hare, fronsend.

“Nee..., dat lijkt me sterk,” zei de gids aarzelend. “Zo’n vlag hoort hier niet.” Er viel een korte stilte. Iemand kuchte. Een paar bezoekers wisselden blikken, alsof ze niet zeker wisten of ze getuige waren van een vergissing of van iets wat beter onopgemerkt kon blijven. Toen klonk er een stap naast haar. Julius had zich naar voren bewogen. Zijn gezicht stond strak, bijna geërgerd, alsof er zojuist een regel was overtreden. Hij keek niet naar het schilderij, maar naar Margaret. “Nee hoor,” zei hij luid, met een spottende lach. “Dat is geen Albanese vlag. Wat denk je wel?”

Hij haalde zijn schouders op. “Hooguit een oud strijdvandiel. Romeins. Habsburgs. Of wat dan ook.”

Een paar mensen lachten onzeker mee. “Je ziet spoken, juffrouw,” vervolgde hij. “Straks beweert je nog dat Da Vinci een Amerikaanse vlag in *Het Laatste Avondmaal* heeft verstoppt.”

“Maar dat is hem wel,” hield Margaret vol. “Ik ken de Albanese vlag als geen ander. Zwart. Dubbelkoppige adelaar. Rood. Dat is geen toeval.” Ze keek Julius aan.

“De adelaar werd al door de Illyriërs gebruikt, eeuwen vóór onze jaartelling. Hij stond voor koningschap, strijdkracht en hun band met de hemelgoden. De Albanen, hun rechtstreekse afstammelingen, hebben dit symbool bewaard als teken van hun voorouders. Daarom draagt hun vlag nog altijd de dubbelkoppige adelaar.” Linda keek verbaasd naar Margaret en zag hoe Julius verstijfde. Hij staarde Margaret aan met een blik die haar deed schrikken, vastberaden, maar ook dreigend. Wat was hij van plan? Waarom probeerde hij dit zo hardnekkig te ontkennen?

“Dat is geen Albanese vlag,” zei hij opnieuw, ditmaal scherp, met een toon die geen ruimte liet voor tegenspraak. “Die adelaar hoort thuis in een veel latere periode. Op een kruisigings-scène is dat niet alleen onmogelijk, het is heiligschennis.”

Een oudere man keek Margaret indringend aan, zijn blik waarschuwend, bijna smekend: Laat maar, meisje... Het is een priester... Die weten het toch wel.

Maar er borrelde iets in haar op, iets dat zei: nee, dit laat ik niet gaan.

“De adelaar, en dan met name de tweekoppige adelaar, werd inderdaad in veel historische vlaggen gebruikt,” begon Margaret, haar stem vastberaden. Ze keek Julius recht aan. “Het Byzantijnse Rijk, het Heilige Roomse Rijk..., maar nooit op deze manier. Nooit op karmozijnrood. Dat symbool is echt uniek voor Albanië.”

Julius' mond trok samen tot een dunne streep. “Ach, weer zo'n wilde theorie. Dat rood kan alles zijn, dat zwart net zo goed een arend van het keizerrijk. U maakt van een penseelstreek een nationale vlag.” Margaret zag hoe Julius rood aanliep, even fel als de karmozijnrode vlag die haar blik gevangen hield. Om hen heen begonnen mensen te mompelen en schuifelden ze achter de gids aan. Dat Julius haar naam sissend riep, hoorde Linda pas toen hij haar plots woedend toebeet: “Hoe haalt je vriendin het in haar hoofd om mij, een priester, zo voor schut te zetten?”

Linda keek hem beduusd aan en herinnerde zich weer waarom hun relatie was geëindigd. Hij had altijd gelijk willen hebben, en Rome had dat alleen maar versterkt.

“Julius, kalmeer,” zei ze rustig. “Waar wind jij je nu zo over op? Over het feit dat Margaret herkende wat dit is?” Ze wees naar het schilderij.

“Feit, feit,” brieste hij. “Oh, dus nu is het al een feit.”

Linda zuchtte diep en antwoordde: “Margaret is echt niet de eerste de beste. Ze heeft haar master's degree behaald in kritische Bijbelwetenschappen en religiegeschiedenis, en haar werk als journaliste combineert ze met een indrukwekkende expertise in Albanië en zijn geschiedenis. Volgende week

reist ze naar Albanië voor een opdracht, om een persconferentie bij te wonen over iets wat onmogelijk leek: de opgraving van de Illyrische stad Bassania, al meer dan tweeduizend jaar van de kaart verdwenen.

“Nou, nou,” zei Julius met een dunne glimlach, alsof hij haar woorden amusementswaarde vond hebben. “En ik vlieg volgende week terug naar Rome, waar me een belangrijke taak wacht: het beschermen van onze Geheime Archieven.”

Linda luisterde met verbazing naar zijn arrogante toon. Wat had ze ooit in hem gezien?

Ze wierp een snelle blik naar Margaret, die al met de groep was meegelopen, en besloot geen energie meer aan Julius te verspillen. Zonder nog iets te zeggen draaide ze zich om en liep met stevige passen weg.

“Waar was je?” vroeg Margaret toen Linda haar eindelijk had ingehaald.

“Oh, nog even een onderonsje met die rare Julius,” zei ze en keek snel achterom om te zien of hij haar niet in haar kielzog was gevolgd.

Na anderhalf uur rondleiding waren ze het zat en ploften neer op het terras achter het klooster. “Doet u ons maar twee glazen van die heerlijke witte kloosterwijn,” zei Linda tegen de ober. “Hoelang blijft je in Albanië?” vroeg ze geïnteresseerd.

“Ik denk ruim een week, misschien wel tien dagen,” antwoordde Margaret. “Eerst een ontmoeting met mijn ouders in Tirana, en na de persconferentie plak ik er nog een paar dagen in ons huisje in de bergen aan om mijn artikel uit te werken en hopelijk Ilir en zijn familie weer eens te ontmoeten. En daarna weer naar huis.” Ze bleef even hangen op het woord ‘huis’. Ook Albanië voelde als thuis. Als ze aan haar jeugd dacht, werd het warm in haar. De mensen waren vriendelijk, het eten verrukkelijk, het weer zacht. Maar nu knaagde er iets. Iets wat ze daarnet in dat schilderij had gezien. Het

symbool van de Albanen. Hun vlag. “Wat was dat nou met die Albanese vlag?” vroeg Linda, terwijl ze Margaret onderzoekend aankeek. Het leek alsof ze haar gedachten kon raden.

“Het was overduidelijk,” antwoordde Margaret, nog steeds lichtelijk verstoord. “Ik ben er echt van overtuigd dat het de Albanese vlag was. Het is vreemd dat niemand anders het leek op te merken, en Julius’ reactie maakte het alleen maar merkwaardiger.”

Linda knikte bedachtzaam. “Hij leek inderdaad nogal defensief. Denk je dat er iets achter zit?” Margaret trommelde met haar vingers op haar glas. “Ik denk het niet, maar ik vind het toch vreemd,” zei ze peinzend. “Tijdens mijn studie kwam ik talloze symbolen en historische verwijzingen tegen, maar nooit de Albanese vlag in deze context.” Ze haalde haar schouders op. “Misschien heb ik iets gemist. Ik zal vanavond of morgen eens googelen; ik heb toch tijd. Het zal wel toeval zijn en niks te betekenen hebben,” voegde ze er nonchalant aan toe, al voelde haar stem minder zeker dan haar woorden deden vermoeden.

Linda beet op haar lip. Ze wierp Margaret een korte blik toe, maar zei niets. “Begreep ik nou goed dat jij vroeger iets met Julius hebt gehad?” vroeg Margaret plotseling. Linda kneep haar ogen samen en zuchtte. “Ja, dat is al heel wat jaren geleden. Hij was mijn eerste vriendje. Maar eerlijk gezegd had ik hem liever niet meer ontmoet. Zijn gedrag vandaag herinnerde me eraan waarom het destijds niet werkte.”

“Je eerste vriendje of minnaar?” grapte Margaret.

“Vriendje wel, maar nee, minnaar niet,” fluisterde Linda op zachte toon. “Het lukte hem niet.” Margaret trok een wenkbrauw op. “Wat lukte hem niet?” vroeg ze verbaasd.

“Ssssst,” zei Linda sissend, met een licht gekleurd rood hoofd. “Straks loopt hij hier nog rond. Hij kreeg hem niet omhoog,” fluisterde ze haast onhoorbaar. Margaret verstijfde,

maar de grijns op haar lippen was onvermijdelijk. “Wat sneu,” zei ze, haar toon licht medelijdend, hoewel de speelse vonk in haar ogen verried dat ze moeite had haar gezicht in de plooi te houden. Linda zuchtte diep en rolde met haar ogen. “Hij heeft het zelf snel daarna uitgemaakt. Ik denk dat hij al meer met zijn hoofd bij de kerk zat dan bij... eh, andere zaken.”

“Zo te zien is hij goed op zijn plaats daar,” zuchtte Margaret, terwijl ze even in de lucht staarde en terugdacht aan hun verhitte discussie.

Ze hadden die avond heerlijk gegeten in een restaurant in Den Bosch. Toen ze laat op de avond bij Linda’s appartement aankwamen, moe maar voldaan, trok Margaret haar jas uit en hing die aan de kapstok. Linda gaapte en wierp een blik op de klok.

“Wil je me op de hoogte houden van wat er bij die persconferentie over Bassania besproken wordt?” vroeg ze, terwijl een slaperige glimlach over haar gezicht gleed. “Ik ben zó benieuwd naar wat je daar gaat ontdekken.”

“Natuurlijk. Als ik morgenmiddag vertrek, doe ik je sleutel in de brievenbus. We houden contact, lieve vriendin. Veel succes op school morgen. Je geeft echt inspirerend les.”

Na een verfrissende douche liet Margaret zich moe op het logeerbed vallen. Het zachte dekbed sloot zich om haar heen, maar rust bracht het niet. Het schilderij liet haar niet los. Steeds opnieuw doemde het voor haar op, alsof het haar iets probeerde te zeggen, maar de betekenis net buiten bereik bleef. Gelukkig had ze snel een foto genomen. Nog tijdens de rondleiding was ze teruggekeerd naar de kamer, gedreven door een onverklaarbare onrust. Ze pakte haar telefoon van het nachtkastje. Het scherm lichtte op in het donker. Met ingehouden adem zoomde ze in op het detail dat haar blik had vastgehouden. Ze knipperde, schudde haar hoofd en keek

opnieuw. Nee. Het stond er echt. Geen verbeelding. Geen toevallige vlek in de verf. Het was onmiskenbaar: een rode vlag met een zwarte, dubbelkoppige adelaar. Helder karmozijnrood, scherp afgetekend. Alsof het altijd al bij het tafereel had gehoord. Haar gedachten sloegen op hol. In de tijd van de kruisiging bestond het huidige Albanië nog niet. Het gebied maakte toen deel uit van het Illyrische koninkrijk. De Illyriërs, voorouders van de Albanezen, hadden hun eigen tekens en veldsymbolen: zonnen, dieren, soms een maan met een ster. Maar waarom stond hier, letterlijk, de Albanese vlag op dit schilderij? Waarom was zij afgebeeld op een werk waarin zij onmogelijk had kunnen bestaan? Toeval? Een fantasie van de schilder? Of zat er iets onder, een laag betekenis die zich alleen liet zien aan wie wist waarnaar te kijken? Margaret voelde hoe haar gedachten zich ordenden, zoals altijd wanneer een tekst, of beeld, zich verzette tegen de gevestigde lezing. Niet ontkennen, eerst toetsen. Context. Datering. Overlevering. Ze opende haar browser en typte: “Flamuri shqiptar tek kryqëzimi i Jezusit – Albanese vlag bij kruisiging Jezus.” Tot haar verbazing verscheen meteen een artikel uit een bekend Albanees dagblad. De titel trof haar als een klap: “Wat doet onze nationale vlag op een schilderij van de kruisiging van Jezus?” Haar hart sloeg over. De vraag was eenvoudig geformuleerd, maar raakte precies aan wat haar zelf zojuist had beziggehouden. Onder de kop stond een afbeelding van het schilderij. Ze zoomde in. De vlag was ook hier duidelijk herkenbaar: helder rood, met de zwarte dubbelkoppige adelaar, alsof hij daar altijd had gehangen. Maar wat haar nog meer ontregelde, was de man die de vlag vasthield. Zijn blik. Alsof hij haar aankeek. Niet vanaf een doek, maar vanachter een sluijer. Alsof hij háár zag. En wachtte. Ze bestudeerde zijn kleding. Geen sandalen of gewaden, maar een dracht die eerder bij de Renaissance leek te horen. Het klopte niet. Ze

ging rechtop zitten. Dit was een boodschap, vermoemd als kunst. Het schilderij op haar scherm – *De Kruisiging* van Michele da Verona, rond 1500 – hing in de Pinacoteca di Brera in Milaan. Het was geen obscuur schilderijtje, maar een monumentaal meesterwerk, tentoongesteld in een van de meest prestigieuze musea van Italië. Ze scande het schilderij. Aan weerszijden stonden zuilen die moderner oogden dan Bijbels. Links hing een wit schild met een rood kruis. Ze scrolde verder. Haar telefoon kantelde in haar hand. Toen pas zag ze het echt: het was geen kruis. Het was een rode X. Een rilling trok langs haar ruggengraat. Geen ornament, geen vergissing, maar een teken. Een subtiele verwerping van orthodoxie, bedoeld als boodschap. Sinds haar studie kritische Bijbelwetenschappen had ze geleerd niet alleen te kijken naar wat er stond, maar vooral naar waarom het er stond. Ze keek opnieuw naar de vlag. Het contrast bleef haar fascineren. Een symbool dat in die tijd niet had mogen bestaan... of toch wel? En zo ja, waarom wist niemand dat? Haar blik gleed terug naar de man met de vlag. Weer die ogen. Die blik. Zijn kleding. Het leek wel alsof hij...

“Zou de schilder zichzelf hebben afgebeeld?” fluisterde ze hardop. Niet ongebruikelijk in die tijd. Misschien een signatuur. Of een teken. Boven de vlag zag ze drie fleurs de lis. Ook dat was geen toeval. Het klassieke teken van koninklijke macht, maar in esoterische tradities stond het voor het vrouwelijke principe: Maagd, Moeder en Wijze Vrouw. In ketterse stromingen gold het zelfs als een verwijzing naar Maria Magdalena. Niet als zondares of volgeling, maar als priesteres. Misschien zelfs als moeder. Wat als dit schilderij geen standaard kruisiging toonde, maar een gecodeerde boodschap? De fleurs de lis. De rode X. De vlag. En dat alles op één doek! Haar vingers bewogen onrustig. Dit was geen gewone voorstelling. Dit moest iets vertellen.

Ze keek verder. Links van het tafereel hing het rode doek met de zwarte, tweekoppige adelaar – de Albanese vlag. Rechts hing een Romeins vaandel: een militair vexillum met de letters SPQR – *Senatus Populusque Romanus*. Precies zoals ze die kende uit teksten en iconografie. Voor iemand als zij, getraind in religieuze geschiedenis, sprongen zulke details onmiddellijk in het oog. Ze voelde een stille, bijna weemoedige bevestiging. In het klooster had Julius nog volgehouden dat het om een Romeinse oorlogsvlag kon gaan, terwijl zij had vermoed dat het de Albanese adelaar was. Hier, op het schilderij in Verona, stonden ze nu naast elkaar: de Albanese vlag én het Romeinse vaandel met SPQR. Julius had zich vergist. Ze gaf een nieuwe zoekopdracht in en bleef abrupt stil. Wat ze vond, deed haar even verstarren. Ze was terechtgekomen in een forumdiscussie waarin vier schilderijen van de kruisiging naast elkaar werden besproken. Ze keek, en keek opnieuw. Op elk ervan verscheen hetzelfde motief: de Albanese vlag. Boven de afbeeldingen stond, groot en onontkoombaar, steeds weer dezelfde vraag: wat doet onze vlag op een schilderij van de kruisiging van Jezus? Niet alleen een vooraanstaande Albanese krant had die vraag gesteld, ook een historicus had zich er openlijk over uitgesproken. Er trok iets door haar borst dat tegelijk opluchting en onrust was. Ze was niet de enige. Ze had zich niets ingebeeld. Even voelde ze een kalme bevestiging, bijna dankbaar. Maar terwijl ze verder las, sloeg haar stemming om. De reacties waren hard, vaak vilein. Cynisme, spot en openlijke minachting domineerden het gesprek. Grieken, Serviërs, Italianen, het leek alsof iedereen zich geroepen voelde Albanië te kleineren, het idee belachelijk te maken, weg te zetten als nationale grootspraak. Het was pijnlijk herkenbaar. Alsof Albanië nooit meer mocht zijn dan een voetnoot. Ze scrolde verder, tot haar oog bleef hangen bij een korte, anonieme reactie:

“Je bent niet de eerste. Maar sommige dingen blijven beter verborgen.”

Margaret voelde hoe haar hand stilviel boven het scherm. Dit was geen spot. Geen ironie. Alleen die ene zin, kaal en onmiskenbaar dreigend. Wie had dit geschreven? En waarom juist zo? Haar gedachten gingen onmiddellijk terug naar het schilderij. Naar de vlag. Het kon niet anders. Ze overwoog te reageren, maar liet het. Wat zou ze kunnen zeggen? Haar hartslag versnelde. Had ze iets aangeraakt wat niet aangeraakt mocht worden? Ze keek op de klok en schrok. Het was al laat en de stilte in de kamer voelde plots geladen. Margaret wreef over haar ogen, maar wat ze had gezien liet zich niet wegdrücken. Ze opende opnieuw haar browser en zocht gericht, geleid door haar kennis van religiegeschiedenis en de rol van macht daarin. Halverwege de resultaten bleef haar blik hangen. Een Vaticaanse document. Geen samenvatting, geen commentaar, maar een originele bron: een brief uit 1458, gericht aan paus Pius II. De afzender deed haar rechtop zitten: Johannes Borcius de Grillis, notaris van Skanderbeg. Dezelfde Skanderbeg die de Ottomaanse opmars had weten te keren en die in Albanië nog altijd als vrijheidsheld werd vereerd. Ze zoomde in en las langzaam. De brief beschreef hoe, vijftien jaar na het begin van Skanderbegs opstand, de tweekoppige adelaar het symbool van de Albanen was geworden. Op zichzelf al opvallend. Maar wat haar werkelijk raakte, was wat daarna volgde: Rome had dit teken erkend én vastgelegd in de Geheime Vaticaanse Archieven. Niet openbaar, en zeker niet bedoeld om gevonden te worden. Die archieven waren in die tijd volledig afgesloten. Wat daar werd bewaard, was kennis die men wilde controleren, beheren, beschermen, of verbergen. Margaret voelde hoe de lijnen zich in haar hoofd begonnen te sluiten. Dit ging niet over een vaandel alleen. Dit ging over macht over betekenis. Haar blik viel op de datum van de digitale versie. Een maand geleden geüpload. Ze keek opnieuw naar de schilderijen waarop de Albanese vlag verscheen en zocht snel de datering op. Alle werken

bleken te dateren van ná het moment waarop het symbool in Rome officieel was vastgelegd. Dat was geen detail, maar een breuklijn en uiterst opmerkelijk. Voor Margaret viel het patroon ineens samen. Dit waren geen toevallige schilders, geen kunstenaars die los van elkaar werkten. Zij werkten in steden als Antwerpen en Noord-Italiaanse centra waar kerkelijke macht, intellectuele kritiek en verborgen netwerken elkaar raakten. De Albanese vlag die zij op het doek hadden gezet, was geen decoratie, maar een bewuste keuze, een teken, verborgen in het volle zicht. Kunst was in die tijd nooit onschuldig geweest. Ze wist dit. Ze had erover gelezen, colleges over gevolgd, er eindeloze discussies over gevoerd. In die tijd werd symboliek niet alleen gebruikt om te verbeelden, maar ook om te verhullen. Schilders wisten vaak meer dan zij openlijk konden tonen. Religieuze voorstellingen droegen politieke en theologische ladingen die alleen zichtbaar werden voor wie wist waar hij moest kijken. Dat betekende maar één ding: minstens een van deze kunstenaars moest toegang hebben gehad tot kennis die officieel achter slot en grendel lag, opgeslagen in Rome, beheerd door een instituut dat zorgvuldig bepaalde wat gezien mocht worden en wat niet. Haar lichaam gonsde nog van de adrenaline terwijl ze verder scrolde, zich nauwelijks bewust van de tijd. Pas toen haar ogen branderig werden en het scherm wazig begon te dansen, drong het tot haar door dat het al ver na middernacht was. Het was tijd om te slapen. Ze hoopte dat de onrust zou zakken, zoals een vlag na een storm tot rust komt. Maar diep vanbinnen bleef de onrust.

Toen ze wakker werd, voelde de ochtendkilte vreemd verfrissend, alsof die haar dwong weer grip te krijgen op de werkelijkheid. Maar haar hoofd was zwaar, haar lichaam loom. De resterende uren van de nacht hadden haar geen rust gebracht.

Haar gedachten bleven cirkelen, als vogels zonder plek

om neer te strijken. Hoe meer ze had gelezen, hoe vreemder alles was geworden. Schilderijen van de kruisiging van Jezus, met de Albanese vlag in volle glorie afgebeeld. En het waren voornamelijk alléén schilderijen van de kruisiging. Het voelde onwerkelijk, alsof ze plots in een andere tijd was beland. Een kruistocht-in-spijkerbroekervaring. Iets wat zich in één dag aan haar had vastgeklampt, zoals een drenkeling zich aan een reddingsboei vastklemt, maar dan zonder zee, zonder schipbreuk, zonder de geruststelling dat er ooit iemand zou komen. Ze staaarde naar haar eenvoudige ontbijt. Ze had nauwelijks geslapen en gaapte ongegeneerd. Haar hoofd voelde als watten. Ze nam een hap, maar het smaakte naar karton. Zelfs de koffie deed haar niets. Wat ze had ontdekt, was fascinerend, maar gaf haar ook een ongemakkelijk gevoel. Alsof ze iets blootlegde dat nooit gezien had mogen worden. Ze besloot naar haar oma te gaan, hopeno dat frisse lucht haar hoofd zou verhelderen. Haar oma, inmiddels een fragiele vrouw, straalde toen ze Margaret zag. Margaret vertelde enthousiast over haar werk en haar weekend met Linda, maar zweeg over haar recente ontdekking.

Terug in het appartement zocht ze haar spullen bij elkaar en pakte haar koffertje in. Toen de buschauffeur riep: "Station Den Bosch!" schrok ze op. Ze klapte haar boek dicht, stopte het weg en greep haar koffer. Na wat zoeken vond ze het juiste perron, waar de trein naar Eindhoven al klaarstond. Ze stapte in en vond een goede zitplaats. Voor ze het wist, was ze op Eindhoven Centraal. Wederom had ze geluk: de bus naar de luchthaven stond al klaar om te vertrekken. Plots hoorde ze iemand luid zeggen: "Loop eens door die bus in!" Margaret hoefde zich niet om te draaien. Ze herkende de stem meteen.

Met een zucht keek ze om zich heen en zag nog maar twee vrije plaatsen naast elkaar. Alsof het lot ermee speelde, ging Julius naast haar zitten.

“Wat een toeval om jou weer te zien,” zei hij, zijn stem even zelfgenoegzaam als altijd.

“Inderdaad,” antwoordde Margaret kortaf, terwijl ze in zichzelf kreunde.

“Geen koude benen?” vroeg Julius minachtend, zijn blik gleed langs haar blote benen.

“Prachtig weer in Albanië,” antwoordde Margaret koeltjes. “Waarom zou ik mij tegen de zon verbergen?” Ze droeg een elegant rokje en een zachtblauw truitje dat haar lange, donkere haar accentueerde.

“Jij zult het wel warm hebben in dat zware zwarte pak van je.”

“Daar heb ik voor gekozen,” zei Julius. “Het was mijn roeping een dienaar van God te worden.”

“Maar wanneer ben je een dienaar van God?” vroeg Margaret met een glimlach, op een toon die net luchtig genoeg was om het venijn te verbergen.

“Ik geloof in de Rooms-Katholieke Kerk en haar leer. Ik geloof...” Hij zweeg even, onderbroken door Margarets scherpe blik.

“Die leer wil ik naleven, beschermen en verdedigen,” vervolgde hij fel.

Het klonk als een ingestudeerde geloofsbelijdenis. Geen twijfel, geen nuance. Gewoon herhaald. “Het eerste kan ik begrijpen,” zei ze. “Dat je iets wilt naleven dat je inspireert, dat richting geeft. Maar beschermen en verdedigen?” Ze schudde haar hoofd. “Is dat niet precies waarom mensen al eeuwenlang strijd voeren? Oorlog na oorlog, allemaal in de naam van geloof.”

Ze keek Julius aan, haar ogen rustig maar waakzaam.

“Voor mij is geloof iets persoonlijks, een verbinding met een hogere kracht. Sommigen noemen die kracht God, anderen geven het een andere naam. Maar uiteindelijk gaat het, denk ik, allemaal om dezelfde bron.”

Julius snoof. “Hier zou je niet zo lang geleden voor op de brandstapel zijn beland, met zulke uitspraken.” “Weer zo’n typisch vrouwelijke opmerking over een persoonlijke relatie met God,” spotte hij, zijn ogen vol minachting.

Margaret keek hem aan, haar blauwgroene ogen fonkelden van sarcasme. “Julius, jij bent echt in de verkeerde tijd geboren. Zelfs de middeleeuwen waren te vooruitstrevend voor jou. Hoe oud ben je eigenlijk? Begin dertig? Hoe kom je toch aan zulke ouderwetse opvattingen?”

“In Rome, waar ik woon, hebben we een andere definitie van ouderwets,” antwoordde Julius luid. Zijn verheven stem lokte enkele nieuwsgierige blikken in de bus.

“Jeeetje,” zei Margaret droog. “Je bent nog roomser dan deze vlotte paus.”

Ze dacht terug aan de paus die ze vorig jaar in Tirana had ontmoet, tijdens zijn eerste buitenlandse bezoek aan Albanië. Ze had toen een gesprek vertaald tussen hem en een oude Albanese dorpspastoor. De pastoor had de paus verteld over zijn jarenlange detentie tijdens de communistische tijd, hoe dat zijn geloof had gevormd en hoe hij had geleden. Margaret had paus Veritas I echt sympathiek gevonden en tranen in zijn ogen gezien toen de man zijn verhaal deed. Dat hij juist Albanië als eerste bestemming had gekozen, toonde aan welke koers hij wilde varen: er zijn voor de armen en de misdeelden. Albanië was immers het ‘armenhuis’ van Europa. Ze glimlachte bij de herinnering. Later had ze gelezen dat de paus de dorpspastoor uit het noorden van Albanië zonder pardon tot kardinaal had benoemd, waarbij hij zelfs het Wetboek van Canoniek Recht had omzeild. Deze paus beviel haar wel, al wist ze heel zeker dat hij met zijn open houding geen vrienden zou maken binnen het Vaticaan.

“Wat glimlach je?” vroeg Julius argwanend.

“Oh, niets hoor. Ik dacht aan iets moois.”

“Wat ga je eigenlijk in Albanië doen?” vroeg Julius plotseling.

“Ik heb daar een persconferentie en ga naar de eerste opgravingen van de laatste Illyrische nederzetting van koning Gentius. Het schijnt een enorme stad te zijn: Bassania. De stad is sinds het begin van de jaartelling uit het zicht verdwenen, dus je kunt wel zeggen dat het bijzonder is. En daarvoor bestond hij al eeuwen. Wonderlijk toch, hoe een oude stad eeuwenlang onder de radar kan blijven, als een feniks die nu weer uit de as verrijst.”

Margaret merkte hoe Julius haar indringend aankeek. Zijn ogen hadden een scherp gekregen die haar even deed aarzelen. Was dat... belangstelling? Nee, het leek meer dan dat. Oh, wauw, ze had toch een glimp van interesse in hem aangewakkerd. Iets wat hij niet graag liet zien, dat zag ze nu heel duidelijk.

Toen de bus stopte, stond hij abrupt op, zijn houding stug maar gejaagd. “Het ga je goed,” zei hij kort, zonder haar nog een blik waardig te gunnen. Voor Margaret iets kon terugzeggen, was hij al naar de uitgang gelopen, zijn schouders iets te recht, alsof hij iets probeerde te verbergen.

Margaret zuchtte en hoopte hem nooit meer te zien. Ze pakte haar spullen en stapte de bus uit, de luchthaven in.

Bij de gate was het druk, en ze raakte in gesprek met een Albanees stel dat stomverbaasd was dat ze vloeiend Albanees sprak. Na een goede vlucht van 2,5 uur landde het vliegtuig, en zoals altijd borrelde er een diepe blijdschap in haar op: thuis.

“Dag, mam en pap.” Ze vloog haar ouders in de armen.

“Meisje toch, wat zijn we blij je te zien. En wat zie je er goed uit,” spraken haar ouders door elkaar heen.

“Koffie of meteen aan de lunch?” vroeg haar moeder.

“Doe maar allebei,” zei Margaret lachend. “Ik mis het eten hier altijd verschrikkelijk.”

“En ons dan niet?” grapte haar vader met een sip gezicht.

“Zo, mooie wagen,” zei Margaret bewonderend toen ze de Audi zag. “Jullie vallen hier niet uit de toon in Tirana. En hij ligt lekker hoog, ideaal voor de wegen in Albanië.”

“Hoe is het in ons huis in de bergen?” vroeg ze.

“We zijn er eigenlijk al een tijdje niet geweest,” antwoordde haar vader. “Zoals altijd weer te druk. Maar als je er nog naartoe wilt, mag je hem lenen voor je trip naar het noorden morgen,” voegde hij vriendelijk toe.

“Zo’n aanbod kan ik natuurlijk niet weigeren,” zei ze, en ze stapte achter in de auto, om zich heen kijkend en genietend van het uitzicht. Tijdens de lunch genoot ze van het heerlijke Albanese eten en de warme temperatuur. Ze was de regen in Londen meer dan zat geweest.

“Bassania is veel in het nieuws de laatste tijd,” zei haar moeder. “Hoe is het mogelijk dat ze die plek pas nu hebben gevonden?”

“Wat ik begreep,” antwoordde Margaret, “is dat men jarenlang dacht dat de stenen structuren natuurlijke rotspartijen waren, maar daaronder lag Bassania gewoon. Er bleek ook nog een poortgebouw en twee bastions te zijn. Een bastion is een verdedigingswerk van aarde of steen dat deel uitmaakt van een vesting,” legde ze uit. “Tijdens de persconferentie zal ik meer horen, maar het is ongelofelijk dat Bassania uiteindelijk toch gevonden is. Livius, de Romeinse historicus, beschreef het al in verband met de veldslagen van de laatste Illyrische koning, Gentius, tegen de Romeinen. Men dacht altijd dat het meer richting Lezhe lag, maar blijkbaar zat men in de verkeerde richting.”

“Voor zover men weet, heeft de stad bestaan tot het begin van de eerste eeuw na Christus. Wat daarna gebeurde, is onbekend. Ik kijk ernaar uit om er een mooi artikel over te schrijven,” zei Margaret enthousiast. “Dat is wel aan jou toevertrouwd,” zei haar vader met een trotse glimlach.